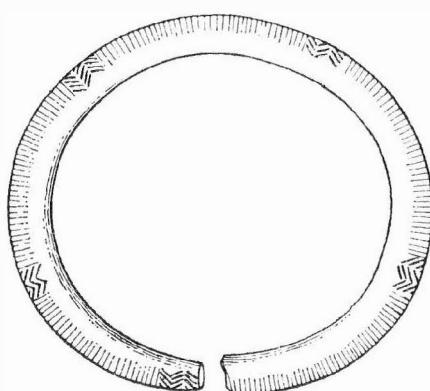

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Ve vlastních prostorách objektu č. XIV a XVI nebyla nalezena keramika ani jiné hmotné doklady. Naproti tomu v destrukci zdí bylo nalezeno velmi mnoho zlomků, ve spodních částech i celé nádoby. Převažuje importovaná keramika, obdobná jako v objektu č. IX. Některé tvary jsou však vyspělejší, odpovídají keramice datované do počátku 14. století.

Veškeré objekty byly zničeny požárem a pravděpodobně v malém časovém odstupu byly jámy znova osídleny. Nasvědčuje tomu především kamenná destrukce, objekt č. XXV, pravděpodobně ohniště, v němž byly nalezeny zlomky tří zásobnic. Některé části ležely i nad destrukcí objektu č. XIV.

V další fázi byly ve zkoumaném prostoru hloubeny a opět zasypány jámy (Objekt č. XIII, XXI, XV, XXVI, XXIII, X, XI, XII) o rozměrech až 7×3 m a hloubce do 1 m. V zásypech převažuje domácí keramika, pravděpodobně byly ničeny kulturní vrstvy z nejstarších fází osídlení.

Mittelalterliche Siedlungswüstung in Rýmařov (Bez. Bruntál). Im östlichen Teil der Stadt Rýmařov wurde bei einer Rettungsgrabung eine Siedlung aus dem 13. und dem Beginn des 14. Jahrhunderts teilweise untersucht. Zur ältesten Phase gehören Siedlungsgruben, die man um das Jahr 1250 datieren kann. In die zweite Phase wird Objekt Nr. IX gereiht, die Ausmasse betragen $7,8 \times 15,7$ m; gegliedert war es in 4 Grundräume. Die Umfangsmauer bilden Stampflehm auf Holzbalken begründet, die Breite der Mauern bewegt sich von 0,3 bis 1,10 m. Der zahlreichste Fundkomplex ist Keramik, die aus heimischen jungburgwallzeitlichen Traditionen stammt. Vom Import ist ein Gefäßbruchstück mit schrägen roten Linien am bedeutendsten. Objekt Nr. IX. wurde nach der Mitte des 13. Jahrhunderts erbaut und diente maximal fünfzig Jahre.

Einige Meter westlich hat man vier zweiräumige Häuser abgedeckt. von denen 3 Halbsemljanka sind. Der Hauptraum der angeführten Objekte hat die Ausmasse rund um 7×5 m. Der Eingang in einer Länge bis vier Meter und Breite 1 m ist geneigt und ist bei allen Objekten nach SO gewendet. Die Wände sind fachwerkartig und aus Stampflehm. Keramik hat man in den Objekten nicht gefunden. Im unteren Teil der Mauern wurden auch ganze Gefäße gefunden, die fast alle importiert waren und vorläufig in den Beginn des 14. Jahrhunderts datiert werden. Die Grabung ist bisher nicht beendet.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM NA HRÁDKU „KULATÝ KOPEC“ U ŽABČIC (okr. Brno - venkov)

JOSEF UNGER, Regionální museum, Mikulov
(Tab. 85)

V rámci širšího archeologického průzkumu soutoku Jihlavy a Svratky bylo v letních měsících roku 1973 přikročeno k zjišťovacímu výzkumu hrádku zvaného „Kulatý kopec“ u Žabčic. Jedná se o útvar, sestávající z centrálně položeného kopečku ve tvaru komolého kuželeta o průměru horní podstavy 20 m a výšce 5 m. Tento kopeček je obklopen příkopem a vnějším valom. Na jihovýchodní straně je v rozšířeném příkopu umístěn na půdorysu trojúhelníkovitý útvar, vystupující ze dna příkopu asi 2 m. Vnější val byl na několika místech porušen.

Na centrálním kopečku kopal již roku 1848 vrchnostenský úředník J. A. Eder, který o výzkumu zanechal stručnou zprávu¹. Podle údajů obecní kroniky v Žabčicích roku 1893 prováděl na lokalitě výkop dr. Kříž, notář ve Ždánicích². V době protektorátní provedl na lokalitě menší výkop H. Freising³.

Výzkum roku 1973 byl proveden tak, že 1,5 m širokou sondou, vedenou ve směru SZ – JV byl profátnut vnější val, příkop a plošina na temeni. Podle dosavadního stavu znalostí sledovala zástavba obvod temene kopce, což dokládají vrstvy mazanice, zuhelnatělého obilí, střepy keramiky a železné předměty, soustředující se u okraje plošiny. Stavby na temeni byly dřevohlinité a zanikly požárem. Kromě povrchových staveb byly zjištěny i zahľoubené objekty dosud neznámého účelu (není vyloučeno, že se jedná o zasypané pozůstatky dřívějších výkopů). Způsob opevnění temene není zatím zjištěn. Výzkum prokázal existenci dvou příkopů, obklopujících centrální kopeček. Řezem byl prozkoumán jen vnitřní příkop profilu ve tvaru V se strmými stěnami. Dno příkopu leží v hloubce 3,5 m od dnešního povrchu. Asi 0,5 m nad dnem příkopu byla zachycena vrstva mazanice a uhlíků, pocházející z destrukce objektů nad příkopem. Vnější příkop byl od vnitřního vzdálen 4 m.

Největší množství nálezů tvoří keramické střepy, pocházející z hrnců, džbánů, pokliček, misek s držadlem, nálevkou (?), pohárových kachlů (?) a cihel. Z železných předmětů byla nalezena sekera, šípka s trnem a další zatím neidentifikované předměty. K vzácným předmětům patří zlomené

ky skleněných nádob a dva kostěné hrací kameny. Méně je nálezů zvířecích kostí. Z destrukční vrstvy na temeni kopečku pochází množství zuhelnatělého obilí. Nálezy lze předběžně datovat především do 14. stol.

P o z n á m k y :

¹ J. A. Eder, Chronik der Orte Seelovitz und Pohrlitz und ihre Umgebung, Brno 1859, str. 210 ad.

² Za upozornění děkuji Z. Koníčkovi, řediteli školy a kronikáři obce Žabčice.

³ Archiv AÚ ČSAV v Brně.

Feststellungsgrabung auf dem Hausberg „Kulatý kopec“ bei Žabčice (Bez. Brno-venkov). Auf der mittelalterlichen Befestigung vom Typus „Motte“ bei Žabčice wurde in den Sommermonaten 1973 eine Feststellungsgrabung durch eine 1,5 m breite Sonde durchgeführt. Nach den bisherigen Ergebnissen konzentrierte sich der Aufbau auf dem Scheitel des zentralen Berges an den Rändern und war holzerdig. Die Objekte wurden durch Brand vernichtet. Erst die archäologische Grabung zeigte, dass der zentrale Berg von zwei Gräben umgeben war, von denen durch einen Schnitt der Innere untersucht wurde, dessen Boden sich in einer Tiefe von 3,5 m unter der heutigen Oberfläche befand. Die grösste Menge an Funden bilden keramische Scherben, die von Töpfen, Krügen, Topfdeckeln, Schüsseln, Schöpfkellen (?), Becherkacheln (?) und Ziegeln stammen. An Eisengegenständen fand man eine Axt, eine Pfeilspitze mit Dorn und weitere Gegenstände. Zu den seltenen Gegenständen gehören Bruchstücke von Glasgefäßern und zwei beinerne Spielwürfel. Die Funde kann man vorläufig in das 14. Jahrhundert datieren.

S TŘEDOVĚKÁ OSADA V ALBRECHTICÍCH (okr. Karviná)

JIŘÍ PAVELČÍK, AÚ ČSAV Brno

Ve spolupráci s Č. Valoškem se podařilo pracovníkům expozitura v Opavě AÚ ČSAV Brno zjistit novou středověkou lokalitu v Albrechticích — Zámostí. Nálezy se koncentrují na nevýrazné ostrožně, svírané řekou Stonávkou a potokem „Filipcuv chrost“. Jak ukázal vlastní terénní průzkum, pochází většina nálezů až z vlastní inundační nivy říčky, pouze ojediněle tyto stoupají na prvu pravobřežní terasu. Z uvedeného můžeme usuzovat, že vlastní lokalita se nachází o něco výše v místech, která jsou dnes zasažena zástavbou.

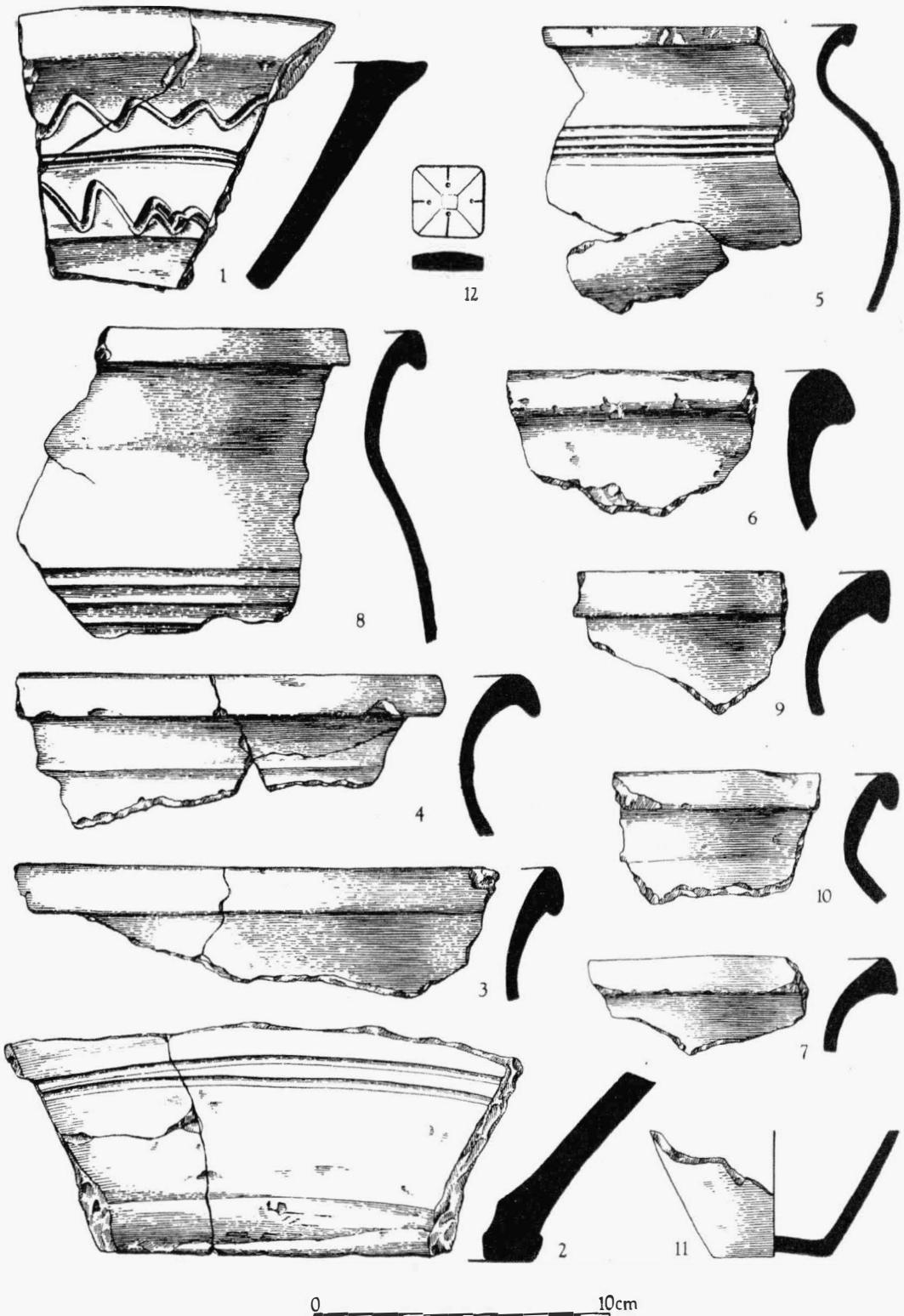
Zjištěné pozůstatky hmotné kultury jsou reprezentovány zejména keramickými zlomky. Nádoby z nichž pocházejí, byly vyrobeny na kruhu nebo po zhotovení nálepem ohtáčeny na kruhu. Okraje měly prosté zaoblené a vyhnuté, kuželovité seříznuté, různě profilované, nacházíme mezi nimi i tzv. okruží. Těla nádob byla většinou hlazená, nezdobená. Jen ojediněle se vyskytne tzv. „šroubovnice“ (rytá spirálovitá linie kolem nádoby) nebo ještě řidčeji vlnice. Značky na dnech chybí. Keramika byla vyráběna z hlíny ostřené krémitem pískem. Všechny tyto znaky nám datují nalezené keramické zlomky do XIII. stol. Objevují se i prvky mladší (XIV. a snad i XV. stol.).

Mittelalterliche Niederlassung in Albrechtice (Bez. Karviná). In der Flur Albrechtice-Zámostí wurde eine mittelalterliche Niederlassung festgestellt, deren Anfänge wir offensichtlich im Verlaufe des XIII. Jahrhunderts suchen müssen.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM STŘEDOVĚKÉ SLUŽEBNÉ OSADY U ČERNÉ HORY (okr. Blansko)

VĚRA SOUCHOPOVÁ, Okresní museum, Blansko,
BORIS NOVOTNÝ, AÚ ČSAV Brno
(Tab. 76 : 10; 86—92)

V měsíci červenci 1973 ohlásil soudruh ing. K. Odehnal z Černé Hory výskyt narušených objektů při budování silničního obchvatu naproti bývalému kravínu, v okolí polohy „na cihelně“. Výzkum byl prováděn ve spolupráci Archeologického ústavu ČSAV (B. Novotný) s Okresním vlastivědným muzeem v Blansku (V. Souchopová). Při odkryvu byly zjištěny dva objekty kultury lengyelské. První objekt, který byl druhotně narušen středověkou zemnicí, ležel ve vzdálenosti 20 m od prvého směrem k jihovýchodu.

Tab. 85

Žabčice (okr. Břeclav). „Kulatý kopec“. 1–11 keramika, 12 hrací kámen. — 1–11 Keramik, 12 Spielstein

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktori: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 34, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTEI — 73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodlené